

вих прав та уникнення випадків безпідставного обмеження свободи преси, свободи слова, права суспільства на отримання суспільно необхідної інформації.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Фасій Б. В.

Бондарчук Леся Станіславівна, Решетило Яна Сергіївна
студентки 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕСКІЗ МАРКИ ЯК ОСОБЛИВИЙ ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Захист прав інтелектуальної власності є гарантією охорони від незаконного використання результатів творчої діяльності [1]. На жаль, воєнний стан вносить свої корективи у життя суспільства та ускладнює звичне функціонування держави. Проте, війна – не привід для порушень прав та ігнорування обов'язків.

В період війни активізувалася велика кількість творчих людей, які прагнуть увіковічнити героїзм наших воїнів та боротьбу кожного українця за свободу. Це виражається через створення музичних, художніх та поетичних творів. Однією із популярних форм стала поштова марка «Русській воєнний корабель, іді ... !», яка користується попитом не лише серед колекціонерів, але й серед осіб, які з корисливих намірів прагнуть скористатися нею. Постає питання її цінності, що, на нашу думку, визначається через правове регулювання.

Згідно абзацу 22 ч.1 ст. 1 ЗУ «Про поштовий зв'язок» поштовою маркою є державний знак, виготовлений у встановленому законодавством порядку із зазначенням його номінальної вартості та держави, який є засобом оплати послуг поштового зв'язку, що надаються національним оператором. Поштові марки (надруковані на поштових конвертах і поштових картках) є засобом оплати послуг поштового зв'язку з пересилання письмової кореспонденції, що надаються національним оператором (ч.1 ст.21 Закону України «Про поштовий зв'язок») [2]. Марка у такому випадку не є об'єктом авторського права, адже є засобом оплати. Тому до офіційного затвердження поштової

марки її ескіз розглядається як твір і охороняється відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права»[3].

Проблемним є відтворення ескізу марки на одязі, на чохлах для телефонів та інших предметах, адже це є порушенням прав інтелектуальної власності. Відповідно до ч.1 ст. 418 ЦК (далі – Кодексу) право інтелектуальної власності є правом особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт. Суб'єктами такого права є: творець об'єкта (автор) та інші особи, яким належать особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності (ст.421 цього Кодексу). Згідно ч.3 ст. 426 Кодексу використання результату творчої діяльності можливе лише у разі наявності ліцензії від автора [4].

Слід зазначити, що автором ескізу марки «Русській воєнний корабль, іді ...!» є Борис Грох, тому його використання без зазначення авторства буде порушенням прав інтелектуальної власності. Проте, якщо використовуватиметься зображення марки як такої, то це не спричинятиме відповідальність.

Судова практика України містить не так багато прикладів, коли наявність ліцензії не вимагається. Верховний Суд України, розглянувши справу за позовом до Укрпошти, зазначив ухвалою від 24.03.2004 р., що «ескіз марки після затвердження Державним комітетом зв'язку України та зазначенням його номінальної вартості перетворюється саме в марку, яка є державним знаком, відповідно до закону та не є об'єктом, що охороняється Законом України «Про авторське право і суміжні права». До офіційного затвердження поштової марки її ескіз розглядається як твір і охороняється відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» Характерною ознакою цієї справи є те, що під час створення ескізу поштової марки використовувався специфічний об'єкт авторського права – фотографічний твір, який містив зображення унікальних пам'яток скіфського мистецтва [5].

У даній справі позивач вважав договір між музеєм та АТ «Укрпошта» недійсним, через те, що його авторство не було зазначено під час публікування марок. Аналізуючи обставини справи, суд дійшов висновку, що позивач не вказав це як умову в укладеному з музеєм договорі [6].

Важливим під час укладення договору є закріплення вичерпного переліку прав та обов'язків, що покладаються на ліцензіата, щоб у подальшому виключити випадки виникнення непорозумінь. Напри-

клад, якщо ліцензійний договір передбачає використання зображення марки, це у будь-якому разі не дозволяє його друкувати на одязі та інших предметах. Адже на це потрібен дозвіл ліцензіара [7].

На завершення нашого роздуму, підсумуємо: автор будь-якого об'єкту, в якому втілено твір, заслуговує на повагу до своїх прав. На використання чужої інтелектуальної власності потрібен дозвіл, і воєнний стан не є підставою для порушення цього правила. Питання захисту прав інтелектуальної власності є актуальним і зараз, тому ми обрали дану тему. Адже аналізуючи вище сказане, стає зрозуміло, що розмежування марки від ескізу марки як об'єкта прав інтелектуальної власності є доволі складним на практиці. Згідно із ЗУ «Про авторське право і суміжні права» ескіз є об'єктом захисту, а марка як така не є об'єктом захисту прав інтелектуальної власності, адже є засобом оплати.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про поштовий зв'язок: Закон України від 04.10. 2001 р. № 2759-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14#Text>
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12. 1993 р. № 3792-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (в ред. від 10.12. 2021 р.) № 435-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Мисенко О. Поштова марка з точки зору авторського права. Ліга.Блоги: вебсайт. URL: <https://blog.liga.net/user/amyisenko/article/44868>
6. Видавництво «Юридична практика» та портал «Pravo.ua». Почтові марки – вне закона? Pravo.ua: вебсайт. URL: <https://pravo.ua/articles/pochtovye-marki-vne-zakona/>
7. Юлія Семеній. Марки, кораблі і авторські права під час війни. The Page: вебсайт. URL: <https://thepage.ua/ua/experts/chomu-varto-dotrimuvatis-avtorskih-prav-pid-chas-vijni>

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Гончаренко В. О.